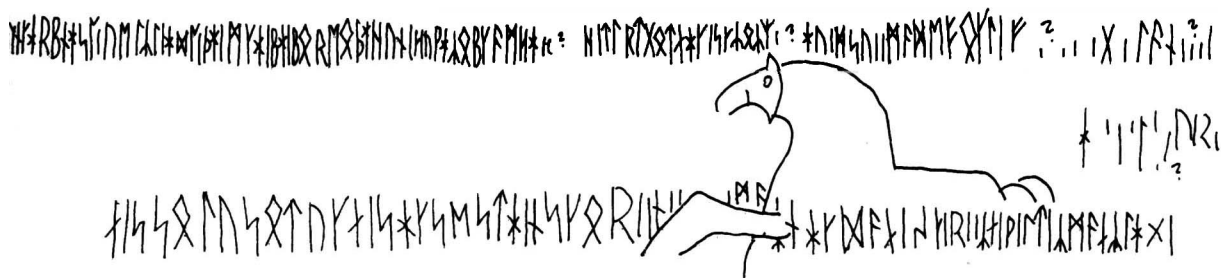

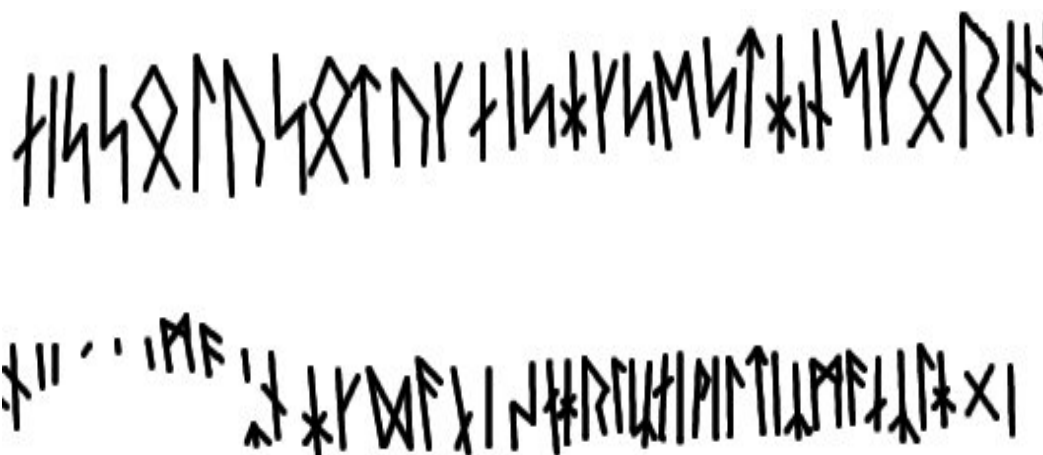
Eggjum-stenen

Stenen var en overligger på en grav i Sogndal. Et højt sted med udsigt over vandet. Indskriftsiden vendte nedad. Fundet 1917 ved pløjning. Indskriften er fremstillet ca. 690 med de ældre runer. Det er den længste indskrift med ældre runer. Dog er der benyttet et nyt tegn for den åbne nasalagtige a-lyd i f. eks. stAin. Denne rune er trådt i stedet for den gamle j-rune. Det må skyldes, at j-runen hed Jahre, der nu udtales Ar. Runetegnet er en lodret hovedstav med et kryds på midten. Ved transkriptionen til danske bogstaver skrives A. Der er også brugt et nyt tegn for hvæselyden ch, der også kan kaldes et bagtunge-r. I den ældre runerække ligner tegnet for denne lyd et træ. I den yngre runerække er tegnet vendt på hovedet og viser verdenstræets tre rødder. Dette tegn bruges her. Det transkriberes som R. Th-runen transkriberes her som T. Hesten er indridset før runerne. Stenen har måske været anvendt tidligere ved hesteofring.

Indvielsesdigt

Den lange linie under hesten transkriberes og oversættes således.

ni s solu sot uk
ni sAke stAin skorin
ni sAti maR nAkda
ni snArTiR

ej har sol søgt og
ej kniv sten skåret
ej sætte mand nøgen
ej fordrejede

ni wiltiR manR lagi Af

ej forvildede mænd lægge af

I de trykstærke stavelser er første bogstav understreget. Man ser at der er bogstavrim på **s**. Der er normalt to trykstærke stavelser i hver linje, og tre trykstærke stavelser i sidste linie.

Oversættelsen er ord for ord og dermed ikke i normalt dansk. **ni** ligner tysk nicht. **s** er verbet være og ligner engelsk is. Det oversættes bedst med har. Det fremgår at solen ikke har skinnet på indskriften. Ifølge nordisk overtro må solen ikke skinne når ånderne er aktive og de usynlige kræfter virker. Den dødes ånd bor i graven, men kan komme frem om natten, når solen ikke skinner. Selve indskriften er også af åndelig art, og dens ånd vil blive bortjaget af solskin. Derfor er den vendt nedad.

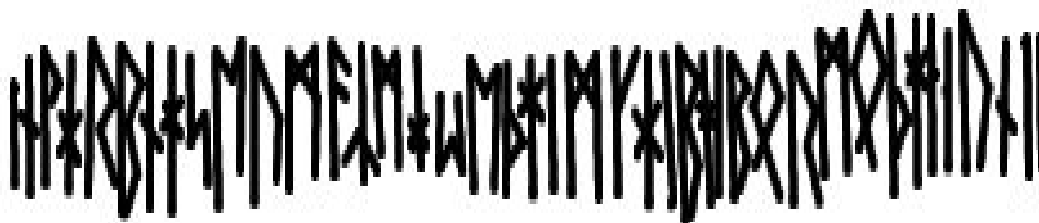
sAkse er et enægget sværd eller kniv. Det fremgår at runerne ikke er ridset med jern. Stenredskaber havde en særlig magisk kraft og det er muligvis en tradition helt fra stenalderen. Der er fundet en flinteflække i Eggjum-graven, som muligvis har været brugt ved ristningen.

sAti er konjunktiv. Linien udtrykker ønsket om at ingen mand vil afdække graven. **snArTiR** ligner verbet sno. **lagi** er konjunktiv. De to sidste linier udtrykker ønsket om, at stenen ikke vil blive lagt af, d.v.s. fjernet.

Digtet er en indvielse af stenen og er en nødvendig del af begravelsesritualet.

Mindekvad

Den første del af den lange linie over hesten udgør et mindekvad for den afdøde.

hin wArb nAseu maR
mAde TAim kAibA
i bormoTA huni

Hin kastede ligsø, manden
skyllede dermed åretoldene
i boretrætte skib.

Hin henviser til manden, d.v.s. den begravede. **wArb** er datid af verbet varpe = kaste. **nAseu** = ligsø er en kenning for blod. **mAde** er datid af verbet mA = skylle, skrabe og ligner norsk må = gnide, skrabe. Keipe er åretold. Der findes ikke noget runetegn for lyden p, men man kan som her anvende b-runetegnet. moTA ligner dansk mødig = træet. **huni** betyder egentlig hund og er betegnelsen på en klods i mastetoppen af vikingeskibet. Gennem et hul i hunden gik et reb hvormed man kunne hejse sejlet. Skibet er blevet træet af de mange pile og spyd, der har boret sig ind. Meningen med kvadet er at manden har bekæmpet et vikingeskib og har dræbt så mange af mandskabet, at blodet flød ud over åretoldene.

Trosbekendelse til Odin

Den anden del af den lange linie over hesten udgør et ritueligt digt.

huwAr ob kam hAras a

Hvor af kom hæras til

hit lat gotnA

hid land goters?

fiskR oR firna uim suwimade

Fisk udaf forbrydelsens vrimmel

svømmende

fokl a fiadA liT gAlande

Fugl mod fjendens skare galende.

Digtet er det ældste kendte digt af typen galdralag. Galdr betyder tryllesang og lag betyder versemål. I Snorres verselære kan man se, at galdralag efter de to linier med to trykstærke stavelser slutter med to linier med tre trykstærke stavelser, som vi også ser her. Som regel er der parallellisme mellem de to slutlinier. Her både gramatisk, indholdsmæssigt, med bogstavrim og med enderim.

a kan sammenlignes med engelsk at og må oversættes med til eller mod. Alle de nordiske folk kaldtes gotere fordi deres høvdinge kaldtes goder. Goter kan også oversættes til menneskene i Norden. Hærasen er den ase som styrer krigen, og det må være Odin. Spørgsmålet i de to første linier er i hvilken skikkelse han kom til Norden.

firna kan sammenlignes med oldengelsk firen = forbrydelse. Lid = krigerskare. Det fremgår mytologien, at Odin som her kan antage skikkelse som f.eks. fugl eller fisk. Forbrydelsens vrimmel må være svig, bagtalelse, mord, tyveri, røveri, krig m.m. Her opererer Odin altså som en fisk i vandet. Fuglen kan være en ravn, der er kendt som Odins fugl. Når fuglen galer, betyder det, at Odin forhekser fjenden.

Advarsel

En kort linie bag hesten er skrevet med runerne på hovedet.

Alu misurki

beskyttelse misgerning

Alu var et almindeligt værneord f.eks. på amuletter. Forbundet med gotisk alh, der betyder beskytter. Urki er forbundet med ordet orke = gøre. Advarslen er rettet mod de der vil skade graven.

Litteratur: Niels Åge Nielsen: *Runestudier* 1968